

**Ecologisch onderzoek ten behoeve van de
revitalisering van Molenhof te Rijswijk**
Toetsing aan de natuurwetgeving

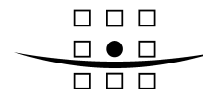
Gemeente Rijswijk

1 juli 2011

Definitief

9W1423

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

**HASKONING NEDERLAND B.V.
RUIMTELIJKE ONTWIKKELING**

George Hintzenweg 85

Postbus 8520

3009 AM Rotterdam

+31 (0)10 443 36 66 Telefoon

+31 (0)10 443 36 88 Fax

info@rotterdam.royalhaskoning.com E-mail

www.royalhaskoning.com Internet

Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel	Ecologisch onderzoek ten behoeve van de revitalisering van Molenhof te Rijswijk Toetsing aan de natuurwetgeving
Verkorte documenttitel	Quickscan ecologie Molenhof
Status	Definitief
Datum	1 juli 2011
Projectnaam	Bestemmingsplannen Molenhof en Vrijenban te Rijswijk
Projectnummer	9W1423
Opdrachtgever	Gemeente Rijswijk
Referentie	9W1423/R0001/902036/Rott

Auteur(s) A. Hoffmann

Collegiale toets H. Kossen

Datum/paraaf 8 november 2010

Vrijgegeven door M. van Ginneken

Datum/paraaf 1 juli 2011

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
1 INLEIDING	1
1.1 Algemeen	1
1.2 Ligging plangebied	1
1.3 Leeswijzer	3
2 TOETSINGSKADER	4
2.1 Juridisch kader Flora- en faunawet	4
2.2 Doelstelling wet	4
2.3 Beschermingsstatus	5
2.4 Verbodsbepalingen	6
2.5 Zorgplicht	7
3 WERKWIJZE	8
4 INVENTARISATIE BESCHERMDE NATUURWAARDEN	9
4.1 Vaatplanten	9
4.2 Zoogdieren	9
4.3 Broedvogels	10
4.4 Reptielen, amfibieën en vissen	10
4.5 Overige diersoorten	11
4.6 Synthese inventarisatie	12
5 VOorgenomen PLAN EN MOGELIJKE EFFECTEN	13
5.1 Voorgenomen werkzaamheden	13
5.2 Mogelijke effecten	13
5.3 Huidig en toekomstig gebruik	13
6 EFFECTBEOORDELING	14
6.1 Vleermuizen	14
6.2 Broedvogels	14
6.3 Synthese effectbeoordeling	15
7 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES	16
7.1 Broedvogels	16
7.2 Zorgplicht	16
8 LITERATUUR	18

1 INLEIDING

1.1 Algemeen

De gemeente Rijswijk is voornemens om een woonwagencentrum aan de Broekmolenweg te herstructureren. Het centrum zal worden uitgebreid over een groter oppervlak en de bestaande bebouwing zal worden vervangen. Bij de inrichting van het centrum zullen ook de bestaande beplanting en watergangen aangepast worden.

Alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten dienen getoetst te worden op effecten in het kader van de Flora- en faunawet. Veel planten en dieren zijn beschermd door deze wet. Activiteiten met effecten die leiden tot vernietiging of verstoring van populaties en leefgebieden van beschermde soorten zijn niet toegestaan zonder ontheffing. Of deze effecten kunnen optreden, wordt in eerste instantie beoordeeld middels een verkennende toets, de zogenaamde quickscan. Deze quickscan heeft tot doel de waarde van het gebied voor flora en fauna in kaart te brengen en te voorzien in een eerste inschatting van mogelijke effecten. Op basis hiervan worden de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de Flora- en faunawet of wordt aanvullend onderzoek voorgeschreven dat verdere duidelijkheid kan bieden of ontheffingen noodzakelijk zijn. Daarnaast is op basis van de ligging van het plangebied nagegaan of toetsing aan de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur voor deze ingreep aan de orde is (paragraaf 1.2).

1.2 Ligging plangebied

In figuur 1.1 is de ligging van het plangebied met een rode contour aangegeven. Het woonwagencentrum ligt aan de zuidrand van de gemeente Rijswijk aan de Broekmolenweg. Het is ingeklemd tussen bedrijvigheid en de Vrijenbanselaan. Richting het noorden ligt een smalle groenstrook die loopt in de richting van de golfbaan van de Rijswijkse Golfclub.

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied

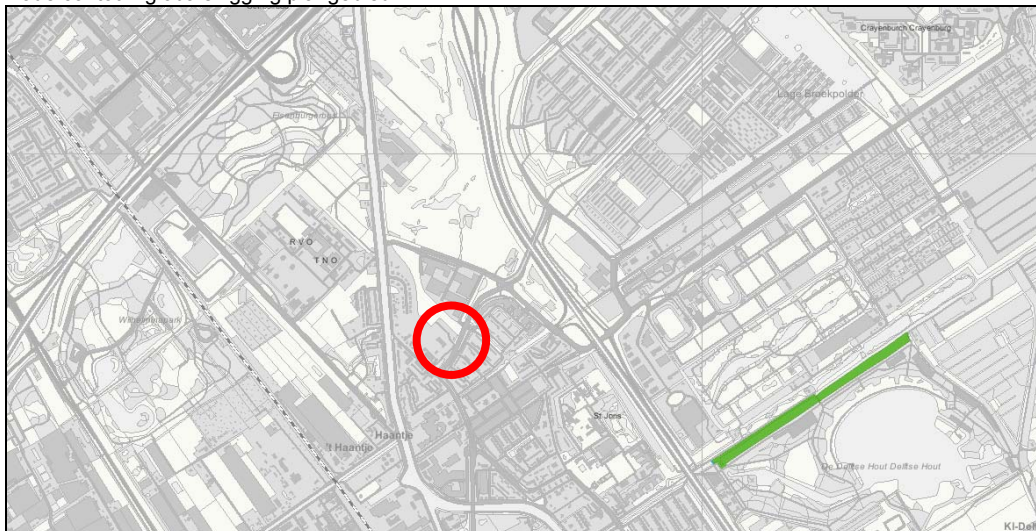
Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is 'Westduinpark & Wapendal', dat zich op ongeveer 8,5 kilometer ten westen van het plangebied bevindt. Over deze afstand is elke verstoring in het

plangebied reeds opgegaan in de achtergrondverstoring, te meer omdat het plangebied van deze gebieden gescheiden wordt door de bebouwing van Rijswijk en Den Haag.

Het plangebied bevindt zich noch binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), noch binnen de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) van de Provincie Zuid-Holland (Provincie Zuid-Holland, 2007). Het dichtstbijzijnde EHS-gebied is de 'Tweemolentjesvaart' en bevindt zich op circa 1,5 kilometer van het plangebied, daarvan gescheiden door de A13 en bebouwde kom van Delft. Ook hier geldt dat over deze afstand elke verstoring vanuit het plangebied is opgegaan in de achtergrondverstoring. In figuur 1.2 is de ligging van het plangebied (rode contour) ten opzichte van de EHS weergegeven. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet dan wel de kaders behorend bij de EHS is niet noodzakelijk.

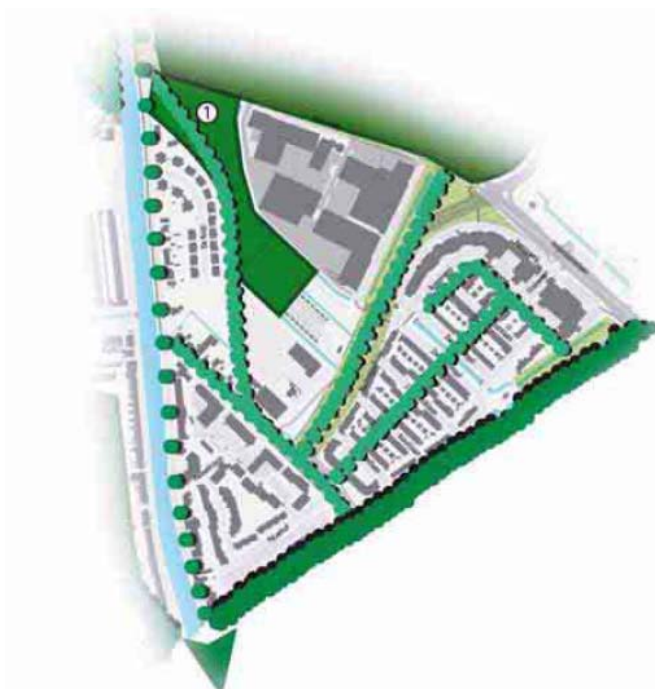
Figuur 1.2: Ligging plangebied ten opzichte van de PEHS (Bron: website Provincie Zuid-Holland)

Rode contour: globale ligging plangebied

De provincie Zuid-Holland kent een Compensatiebeginsel voor natuur en landschap. Een van de aspecten waarvoor het compensatiebeginsel geldt, zijn de biotopen van zogenoemde rode-lijstsoorten en gebieden buiten de EHS met (zeer) hoge natuurwaarden. In het plangebied komen deze biotopen niet voor. Het compensatiebeginsel is niet van toepassing.

De gemeente Rijswijk kent een gemeentelijk groenbeleidsplan, 'BomeNatuureRecreatie' genaamd. Het plan is begin 2010 door de gemeenteraad vastgesteld. In het plan staan de 'groene' ambities voor ontwikkelingen in de stad. De visie van het groenbeleidsplan bestaat uit het creëren van een duurzame groenstructuur, door het behoud van de bestaande hoeveelheid groen, de identiteit en de kwaliteit van het groen te versterken en te zorgen voor groen dat in de omgeving past. Verbindingen zorgen voor samenhang in de groenstructuur. Dit vergroot de belevingswaarde van het groen.

Figuur 1.3: Deelgebied Q (Vrijenban) Groenstructuurplan.

Zie figuur 1.3 voor de uitwerking van het groenbeleidsplan voor Vrijenban. Dit gedeelte van Rijswijk grenst aan de noord- en noordoostzijde aan de stadsparkzone van Rijswijk. De weilanden ten noorden van het huidige woonwagencentrum en ten westen van het vervoerderscentrum hebben potentie om als pauzegroen gebruikt te worden door de medewerkers van nabij gelegen bedrijven.

De uitbreiding van Molenhof is voorzien op gronden, die in het gemeentelijke groenstructuurplan een potentie hebben om te worden ingericht als pauzegroen. Na de uitbreiding van Molenhof blijft er in dit gebied nog voldoende ruimte beschikbaar voor pauzegroen. Er is verder geen effect op ecologische verbindingzones uit het groenbeleidsplan.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beknopt overzicht aangaande de inhoud van de Flora- en faunawet. De gevolgde werkwijze wordt besproken in hoofdstuk 3. De resultaten van de inventarisatie zijn opgenomen in hoofdstuk 4. De voorgenomen werkzaamheden worden beschreven in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 geeft een inschatting van de effecten die een gevolg zijn van de voorgenomen werkzaamheden. De eindconclusies van deze toetsing zijn terug te vinden in hoofdstuk 7.

In het vervolg van dit rapport zal worden gesproken van plangebied en studiegebied. Het plangebied is dat gebied waarbinnen de werkzaamheden zullen plaatsvinden. Hieronder vallen ook werkstroken en dergelijke. Het studiegebied omvat een aantal kilometerhokken rondom het plangebied. Het gebied buiten het studiegebied wordt verder aangeduid als 'omgeving'.

2 TOETSINGSKADER

De natuurwetgeving in Nederland kent twee sporen: de soortenbescherming en de gebiedsbescherming. Hiervoor zijn twee wetten actief, respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. In beide wetten zijn naast het nationaal natuurbeschermingsbeleid ook tal van internationale verdragen en richtlijnen verankerd, zoals: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Convention, Conventie van Bonn en CITES. In dit rapport wordt enkel getoetst aan de Flora- en faunawet. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet of aan de kaders van de (P)EHS is niet aan de orde (zie §1.2), daarom wordt hieronder alleen ingegaan op de Flora- en faunawet.

2.1 Juridisch kader Flora- en faunawet

Het toetsingskader in dit rapport wordt gevormd door de Flora- en faunawet. Deze wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland en is in april 2002 in werking getreden. In 2005 is het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ingrijpend gewijzigd. Via de Flora- en faunawet is onder andere het soortenbeschermingsdeel van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de Nederlandse wetgeving vastgelegd.

Onder de Flora- en faunawet zijn als beschermde soort aangewezen (LNV, 1998):

- een aantal inheemse plantensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (m.u.v. zwarte rat, bruine rat en huismuis);
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten;
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (m.u.v. soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten aangewezen als beschermde soort.

Daarnaast is een aantal uitheemse dier- en plantensoorten als beschermde soort aangewezen.

De wet heeft betrekking op onder meer beheer en schadebestrijding, jacht, handel en bezit en overige menselijke activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten.

2.2 Doelstelling wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Daarnaast erkent de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde). Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen

hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten (LNV, 1998). Het verlenen van ontheffingen is gedelegeerd aan Dienst Regelingen.

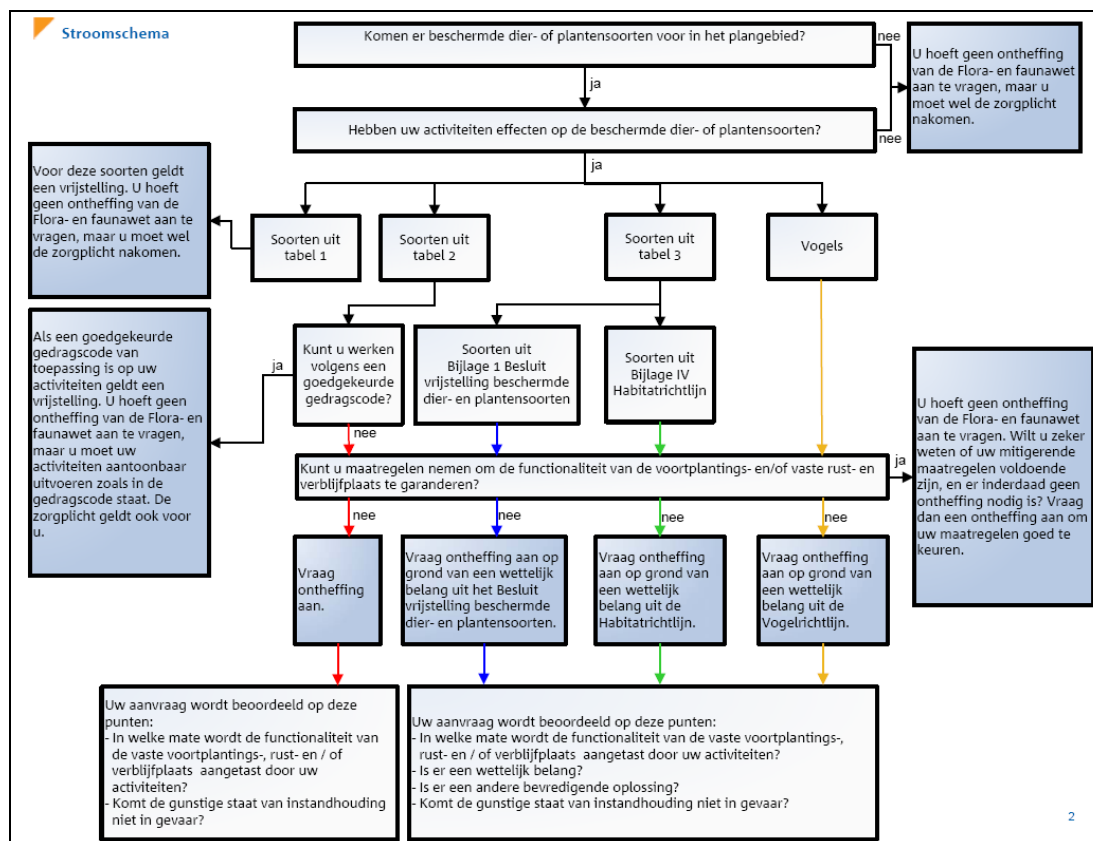
2.3 Beschermingsstatus

Op 23 februari 2005 is de AMvB artikel 75 in werking getreden, waarmee drie verschillende beschermingsregimes zijn vastgesteld. Hiertoe zijn de beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën, elke categorie kent een eigen beoordelingstoets voor ontheffingverlening.

1. Beschermde meer algemene soorten (tabel 1 van de AMvB art 75).
2. Beschermde minder algemene soorten (tabel 2 van de AMvB art 75).
3. Streng beschermde soorten (tabel 3 van de AMvB art 75). In deze tabel zijn de soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn opgenomen.

In figuur 2.1 is een stroomschema weergegeven, waarmee bepaald kan worden op welke wijze getoetst wordt of voor een project een ontheffing van de Flora- en faunawet benodigd is.

Figuur 2.1 stroomschema ter beoordeling van de noodzaak van een ontheffing voor een gepland project.

Veel streng beschermde soorten vallen onder de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Er zijn echter ook inheemse (Nederlandse) dier- en plantensoorten als streng beschermde soorten aangewezen. Deze streng beschermde soorten zijn opgenomen in tabel 3 van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) welke de Flora- en faunawet reglementeert. Voor deze soorten moet een uitgebreide toets uitgevoerd worden. Niet streng beschermde soorten vallen ook onder de Flora- en faunawet. Enerzijds zijn dit soorten (tabel 2 van de AMvB art 75) waarop negatieve effecten bij ruimtelijke ontwikkelingen slechts toegestaan zijn na het verkrijgen van een ontheffing, tenzij gewerkt wordt volgens een vooraf door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor soorten van dit beschermingsniveau dient een lichte toets te worden uitgevoerd. Anderzijds zijn er soorten die in Nederland zo algemeen zijn dat bij ruimtelijke ontwikkeling een algemene ontheffing geldt (tabel 1) en deze dus niet hoeft te worden aangevraagd, mits de voorgenomen werkzaamheden voldoen aan een van de volgende criteria:

1. de werkzaamheden zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud;
2. de werkzaamheden zijn te kwalificeren als bestendig gebruik;
3. de werkzaamheden zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling.

Door een recente uitspraak van de Raad van State is het voor soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn niet meer mogelijk een ontheffing te verkrijgen voor *de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling*. Voor vogels is het daarbovenop ook niet mogelijk een ontheffing te krijgen voor *dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*.

Soorten die niet zijn genoemd in de AMvB (alle overige van nature in Nederland voorkomende niet beschermde soorten) vallen onder de algemene zorgplicht (zie §2.5)¹.

2.4 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen om de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te waarborgen. De meest relevante verbodsbepalingen zijn terug te vinden in artikel 8 tot en met 13 en worden hieronder kort weergegeven:

- *artikel 8*: Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen;
- *artikel 9*: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen;
- *artikel 10*: Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten;
- *artikel 11*: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te

¹ Er bestaat een relatie tussen de beschermde status van een soort en opname op een Rode Lijst van bedreigde soorten. Een Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die in hun voortbestaan in Nederland bedreigd zijn. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de Minister van Landbouw, Natuur en Visserij (LNV). Voor het opstellen van de AMvB met beschermde soorten is gebruik gemaakt van de Rode Lijsten, maar deze worden niet zonder meer in hun geheel overgenomen.

beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren. Dit dient te allen tijde per soort en per project te worden getoetst;

- *artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen;
- *artikel 13:* Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort, (...) te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin (...) binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Deze verbodsbepalingen zijn geldig in heel Nederland, ongeacht het type werkzaamheden of de omvang daarvan. Vaak is het mogelijk vrijstelling of ontheffing te krijgen voor het overtreden van een van de verbodsbepalingen. Of dit mogelijk is en onder welke voorwaarden hangt af van het beschermingsniveau van de beschermde soort in kwestie en de aard van de handeling.

2.5 Zorgplicht

Voor alle planten en dieren (dus ook voor soorten, die niet zijn opgenomen in de Flora- en faunawet) geldt de algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving (LNV, 1998). Veelal komt de zorgplicht erop neer dat tijdens werkzaamheden negatieve effecten op planten en dieren zoveel mogelijk dienen te worden voorkomen en dat bij de inrichting aandacht moet worden besteed aan de realisatie van geschikt habitat voor plant en dier.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen effecten mogen optreden, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat de verstoring en eventueel lijden zo beperkt mogelijk is.

3 WERKWIJZE

Om na te gaan wat het belang van het plangebied is voor beschermde soorten is het volgende stappenplan gevolgd:

Stap 1: Inventarisatie van beschermde soorten

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied is gebruik gemaakt van openbare informatie op internet, en bestaande literatuur. De verkregen informatie is geïnterpreteerd aan de hand van algemene ecologische kennis en een veldbezoek. Dit veldbezoek is uitgevoerd op 15 september 2010 door een ecooloog van Royal Haskoning. Dit bureau is lid van het Netwerk Groene Bureaus.

Tevens zijn er gerichte inventarisaties uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde vissen en de rugstreeppad. Dit is uitgevoerd op 18 april 2011 door dezelfde ecooloog. Het onderzoek naar beschermde vissen is met behulp van een steeknet uitgevoerd en 's avonds is er geluisterd naar roepende rugstreeppadden.

Stap 2. Vaststelling van de effecten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde flora en fauna, is een beknopte analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitateisen van de doelsoorten uit het gebied.

Stap 3. Beschrijving van de effecten op beschermde soorten

Door de resultaten van stap 1 en stap 2 te koppelen zijn de effecten van het voorgestelde project op de aanwezige natuurwaarden inzichtelijk gemaakt.

Stap 4: Conclusie en consequenties

In deze stap wordt bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde soorten doorgang kan vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de onder de Flora- en faunawet vastgestelde criteria ten aanzien van onder andere de gunstige staat van instandhouding van de soort, eventuele alternatieven en bij wet genoemde belangen.

4 INVENTARISATIE BESCHERMDE NATUURWAARDEN

In dit hoofdstuk staat beschreven welke beschermde soorten in en nabij het plangebied voor (kunnen) komen. Per soortgroep wordt samengevat welke soorten (mogelijk) voorkomen die vermeld staan in tabel 2 en 3 van de AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten is voor projecten in de categorie ruimtelijke ontwikkelingen, waarbij verboden van de flora- en faunawet overtreden worden een ontheffing nodig, terwijl voor soorten van tabel 1 een vrijstelling geldt.

4.1 Vaatplanten

Het plangebied omvat voornamelijk bebouwd gebied en braakliggend terrein. De vegetatie in het plangebied bestaat voornamelijk uit grassen en algemene kruidachtige planten. Binnen het plangebied is een klein bosje gelegen. Langs de oevers van de sloten komen algemene verschillende oever- en waterplanten voor. Mogelijk komen enkele beschermde soorten van tabel 1 (bijvoorbeeld Zwanenbloem) voor langs de sloten in en nabij het plangebied. Specifieke biotopen die voldoen aan eisen die verschillende streng beschermde soorten stellen aan hun leefgebied ontbreken in het plangebied.

In het plangebied komen geen streng beschermde soorten van tabel 2 en 3 voor.

4.2 Zoogdieren

Vanwege de grote verschillen in ecologie (en beschermingsstatus) worden vleermuizen en grondgebonden zoogdieren hieronder afzonderlijk behandeld.

Vleermuizen

In verschillende bronnen is informatie gevonden over het voorkomen van vleermuissoorten in (de omgeving van) het plangebied. De brochure "Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland" (Provincie Zuid-Holland, 2004) meldt dat er in (de omgeving van) het plangebied gebouwbewonende vleermuissoorten voorkomen. De "werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008" (Mostert & Willemsen, 2008) laat waarnemingen zien van vier soorten in (de omgeving van) het plangebied. Het gaat om de volgende soorten: watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Aan de hand van het veldbezoek wordt geconcludeerd dat deze soorten het plangebied kunnen gebruiken als foerageergebied. Door de ligging van het plangebied zijn er geen vliegroutes te verwachten. Verblijfplaatsen ontbreken in het plangebied. Er zijn geen (oude) bomen of voor vleermuizen geschikte gebouwen aanwezig. Door de constructie van de woningen zijn deze niet geschikt om verblijfplaatsen te herbergen. De bomen in het plangebied bevatten geen holtes en scheuren, die als verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen.

Vleermuizen (tabel 3) gebruiken het plangebied misschien als foerageergebied. Verblijfplaatsen zijn niet aanwezig in het plangebied.

Grondgebonden zoogdieren

De “werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008” (Mostert & Willemsen, 2008) geeft aan dat er in de omgeving van het plangebied verschillende zoogdieren van tabel 1 voor kunnen komen. Verschillende soorten muizen, maar ook egel, mol en kleine marterachtigen kunnen hun habitat vinden binnen het plangebied.

Gezien de ecologische staat van het plangebied kan de conclusie getrokken worden dat voor andere zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren (tabel 2 en 3) het plangebied ongeschikt als leefgebied.

Zwaarder beschermde soorten komen met zekerheid niet voor.

4.3 Broedvogels

Het onderzoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels, waardoor er niet direct af te leiden valt of er in het plangebied vogels broeden. Wel is het mogelijk om op basis van aanwezige begroeiing en structuren te bepalen of er een reële kans is dat er vogels gebroed hebben. Alle opgaande begroeiing biedt geschikt leefgebied voor broedvogels. Algemene soorten kunnen een nest maken in deze beplanting. Soorten waarvan het nest hele jaar beschermd is, komen niet voor in het plangebied. Deze soorten stellen specifieke eisen aan hun nestplaats, welke in het plangebied ontbreken.

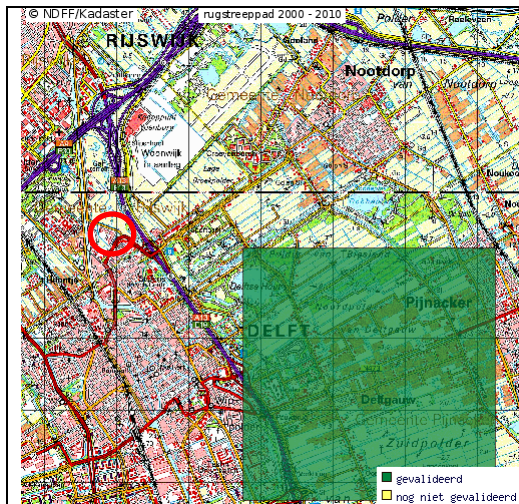
Broedvogels maken met zekerheid gebruik van het plangebied. Jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig.

4.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Het plangebied ligt in een waterrijke omgeving, waardoor een aantal verschillende soorten amfibieën en vissen in het plangebied voor zullen komen.

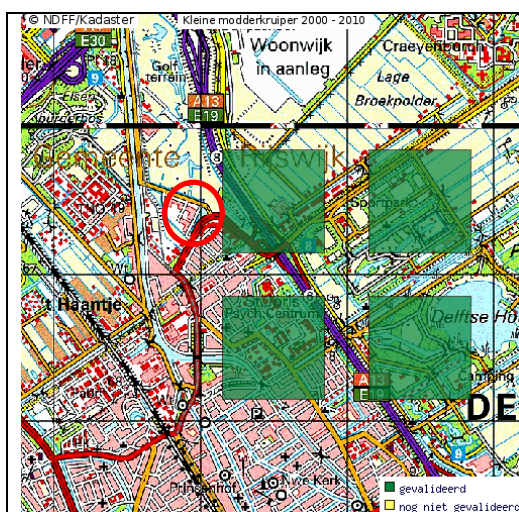
In het plangebied komen verschillende soorten amfibieën voor. De meeste staan vermeld in tabel 1. Van de streng beschermde soorten is de rugstreeppad in het plangebied te verwachten. Het braakliggende deel van het plangebied is geschikt leefgebied voor deze soort en uit bestaande verspreidingsgegevens komt naar voren dat de rugstreeppad in de wijde omgeving van het plangebied voorkomt (zie figuur 4.1). De rugstreeppad is een zeer mobiele soort die geschikt leefgebied snel weet te koloniseren.

Tijdens het veldbezoek op 18 april 2011 is de soort niet aangetroffen. In het braakliggende deel van het gebied waren geen wateren aanwezig die geschikt zijn als voortplantingswater. Ook de sloot vormt geen geschikt voortplantingswater. Het talud is hiervoor te steil, de sloot te diep en het water van te slechte kwaliteit. Op basis van dit veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat de soort niet in het plangebied voorkomt.

Figuur 4.1. Verspreidingskaart van de Rugstreeppad in de omgeving van het plangebied (Bron: www.telmeel.nl). De soort is bekend uit het aangrenzende uurhok (5x5 km). De rode contour geeft de globale ligging van het plangebied aan.

In het plangebied komt mogelijk de kleine modderkruiper (tabel 2) voor. De sloot in het plangebied biedt een geschikt milieu voor deze soort. Uit bekende verspreidingsgegevens blijkt dat deze soort in de omgeving van het plangebied veel voorkomt (zie figuur 4.2). Tijdens het veldonderzoek van 18 april is de soort niet aangetroffen, waardoor geconcludeerd kan worden dat deze soort niet in het plangebied voorkomt. Ook andere beschermde vissoorten zijn niet aangetroffen.

Figuur 4.2. Verspreidingskaart van de Kleine modderkruiper in de omgeving van het plangebied (Bron: www.telmeel.nl). De soort is bekend uit aangrenzende kilometerhokken (1x1 km). De rode contour geeft de globale ligging van het plangebied aan.

In het plangebied komen geen beschermde soorten amfibieën en vissen van tabel 2 en/of 3 voor.

4.5 Overige diersoorten

Op basis van de aangetroffen biotopen en bekende verspreidingsgegevens kan worden geconcludeerd dat andere dan de in voorgaande paragrafen genoemde beschermde soorten (insecten en ongewervelden) niet in het plangebied voorkomen. Het plangebied voldoet niet aan de eisen die deze soorten aan hun leefgebied stellen.

In het plangebied komen geen andere beschermde soorten dan hierboven genoemd voor.

4.6 Synthese inventarisatie

In tabel 4.2 is samengevat welke beschermde soorten van tabel 2 en/of 3 voorkomen in het plangebied. Hierbij is naast het wel of niet voorkomen (in termen ja of nee) tevens de mate van zekerheid aangegeven met betrekking tot dit voorkomen (in termen van zeker, waarschijnlijk of mogelijk). Het voorkomen van soorten van tabel 1 wordt voor de volledigheid ook weergegeven, maar omdat voor deze soorten een vrijstelling geldt in het kader van deze ingreep, zijn deze niet verder uitgewerkt.

Tabel 4.2: Overzicht voorkomen beschermde soorten in het plangebied

Soortengroep	Algemeen beschermde soorten (FF1)	Zeker, waarschijnlijk en mogelijk voorkomende overige en streng beschermde soorten (FF2&3)
Vaatplanten	mogelijk	Nee
Grondgebonden zoogdieren	Ja	Nee
Vleermuizen	N.v.t.	Waarschijnlijk: Gewone dwergvleermuis. Mogelijk: Ruige dwergvleermuis, Watervleermuis, Laatvlieger.
Broedvogels	N.v.t.	Zeker: Soorten aangepast aan stedelijke omgeving
Amfibieën	Ja	Nee
Reptielen	n.v.t.	Nee
Vissen	n.v.t.	Nee
Overige soorten	n.v.t.	Nee

5 VOORGENOMEN PLAN EN MOGELIJKE EFFECTEN

5.1 Voorgenomen werkzaamheden

De voorgenomen activiteit omvat de herontwikkeling van het woonwagencentrum aan de Broekmolenweg te Rijswijk. Het plan omvat het amoveren en herbouwen van woonwagens, het dempen van een watergang, rooien en kappen van bomen en struiken en inrichten van een stuk braakliggend terrein dat bij het centrum betrokken wordt.

5.2 Mogelijke effecten

De in paragraaf 5.1 beschreven activiteit leidt tot zowel permanente als tijdelijke effecten. De permanente effecten bestaan uit het kleiner worden van het (potentiële) leefgebied voor verschillende soorten als gevolg van de herinrichting (aanleg van paden, slootdempingen en te rooien begroeiing). Het ruimtebeslag van het woonwagencentrum wordt groter in vergelijking met de huidige situatie.

De tijdelijke effecten zijn vooral aan de orde tijdens de aanlegfase en het gevolg van sloop- en bouwwerkzaamheden. De volgende tijdelijke effecten worden onderscheiden:

- Verstoring door aanwezigheid van mensen en (groot) materieel;
- Verstoring door geluid, licht en trillingen;
- Tijdelijk ongeschikt worden van leefgebied (door aanleg werkstroken, materiaalopslag e.d. als gevolg van de herinrichtingswerkzaamheden);
- Doden of verwonden van individuen van een populatie.

5.3 Huidig en toekomstig gebruik

Het huidige gebruik van het plangebied is wonen en agrarisch. Na herinrichting van het plangebied zal dit wonen zijn. De functie van het plangebied verandert eigenlijk niet. Wel zal het ruimtegebruik toenemen door een toename van het aantal woonwagens en het grotere oppervlak dat per wooneenheid ingenomen wordt. Dit gaat ten koste van een stuk weidegrond.

6 EFFECTBEOORDELING

In dit hoofdstuk wordt een effectbeschrijving gegeven van de activiteit beschreven in hoofdstuk 5 op de soorten beschreven in hoofdstuk 4. Hierbij wordt alleen aandacht besteed aan de soorten die voorkomen dan wel verwacht worden binnen het plangebied (tabel 4.3) en vermeld staan in tabel 2 of 3 van de AMvB artikel 75 van de Flora- en faunawet (inclusief broedvogels). Soorten van tabel 1 worden hier verder niet behandeld, omdat de activiteit onder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting valt, waarvoor voor deze soorten, met inachtneming van voorzorgsmaatregelen, een vrijstelling van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt. Hieronder worden de effecten per soortgroep inzichtelijk gemaakt.

6.1 Vleermuizen

Vaste verblijfplaatsen komen in het plangebied niet voor. Het plangebied wordt mogelijk gebruikt als foerageergebied door verschillende soorten. Als gevolg van het voorgenomen initiatief zal het plangebied door de voorgenomen kap van bomen deze functie voor een bepaalde tijd niet kunnen vervullen. Gezien het beperkte oppervlak van het plangebied en de aanwezigheid van een uitgebreid foerageergebied in de nabijheid van het plangebied zal de functionaliteit van het foerageergebied niet worden aangetast. In het plan zijn nieuwe bomen voorzien die na verloop van tijd als deel van het foerageergebied van de vleermuizen zullen fungeren.

Er zal geen negatief effect optreden op het leefgebied van de vleermuissoorten.

6.2 Broedvogels

Broedvogels maken met zekerheid gebruik van het plangebied. Nesten die jaarrond gebruikt worden komen niet voor. Voor bepaalde werkzaamheden, met name kap- en rooiwerkzaamheden, geldt dat indien niet gewerkt wordt buiten de broedperiode, verstoring van broedvogels op kan treden. Het gaat dan om die werkzaamheden die leiden tot meer licht, geluid en de aanwezigheid van mensen, dan in de huidige situatie het geval is. Pas wanneer kort voorafgaand aan werkzaamheden aangetoond kan worden dat geen broedvogels nabij de activiteit aanwezig zijn, kunnen negatieve effecten uitgesloten worden. Uiteraard leidt dat wel tot risico's bij de planning. Door de vegetatie buiten het broedseizoen (grootweg 15 augustus – 15 maart²) te verwijderen kan ook voorkomen worden dat nesten van broedende vogels worden verstoord.

Negatieve effecten op broedvogels, en dus een overtreding van verbodsbepalingen, kunnen optreden als gevolg van de werkzaamheden. Deze effecten kunnen voorkomen worden door een uitgekende planning van de werkzaamheden.

² Deze periode is indicatief (zie box in hoofdstuk 7). Er moet voor aanvang van de werkzaamheden uitgesloten worden dat vogels tot broeden zijn gekomen binnen de beïnvloede zone.

6.3 Synthese effectbeoordeling

Het voorgaande hoofdstuk is samengevat in tabel 6.1. Wanneer maatregelen ter voorkoming van effecten mogelijk zijn, worden ook overtredingen van verbodsbepalingen voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, is de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk.

Voor broedvogels geldt dat een ontheffing in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting niet te verkrijgen is. Effecten dienen dus voorkomen te worden en mitigatie is niet aan de orde. Een ontheffing voor soorten die voorkomen op Habitatrichtlijn Bijlage IV is alleen mogelijk, als met de ingreep een wettelijk genoemd belang gemoeid is (onder andere dwingende reden van groot openbaar belang en maatregelen gericht op volksveiligheid of natuurbescherming). Ook hier geldt dat effecten het beste zoveel als mogelijk voorkomen moeten worden.

Tabel 6.1: Synthese effectbeoordeling

Soortgroep	Overtreding verbodsbepaling	Voorkomen van effecten mogelijk	Effecten te mitigeren?	Ontheffing nodig
Vleermuizen	Nee	nvt	Nvt	Nee
Broedvogels	Ja	Ja	nvt	Niet mogelijk

7 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES

- Het plangebied is van belang voor broedvogels.
- Het initiatief kan overtredingen van de Flora en faunawet voor deze soorten met zich meebrengen.
- Effecten kunnen voorkomen of gemitigeerd worden, zodat een ontheffing niet noodzakelijk is (broedvogels).
- Te allen tijde dient de zorgplicht in acht te worden genomen.

7.1 Broedvogels

Alle broedvogels zijn beschermd middels de Flora- en faunawet. Voor verstoring van broedvogels (overtreding artikel 11) wordt geen ontheffing verleend voor activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Maatregelen ter voorkoming van effecten zijn daarom noodzakelijk om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.

Om effecten te voorkomen dienen de werkzaamheden óf buiten het broedseizoen (globaal 15 maart – 15 juli) te worden uitgevoerd om zo verstoring van broedvogels te voorkomen óf voor het broedseizoen te worden *begonnen* en continu te worden doorgezet waardoor de huidige broedlocaties ongeschikt zijn en vogels op zoek gaan naar andere broedplaatsen in de omgeving. In de directe omgeving van het plangebied zijn hiervoor voldoende alternatieven aanwezig in onder meer tuinen en plantsoenen. Een andere mogelijkheid is de situatie voor broedvogels ongeschikt te maken (bijvoorbeeld door verwijdering van vegetatie) voordat zij met broedactiviteiten beginnen.

Indien al deze maatregelen niet mogelijk zijn, kan alleen gewerkt worden indien door middel van veldinspecties van een deskundig persoon kort voor de start van een (onderdeel van) activiteit aangetoond kan worden dat er geen broedende vogels nabij de activiteit aanwezig zijn. Uiteraard betekend dit grote risico's voor de planning indien toch broedende vogels aanwezig blijken zijn.

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeachte de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden. Ook de fase van nestbouw geldt als een broedgeval.

7.2 Zorgplicht

Vanuit de zorgplicht zouden specifieke maatregelen getroffen kunnen worden die verstoring van aanwezige fauna kan minimaliseren. Het inrichten van het werkterrein zou zo plaats moeten vinden dat aanwezige dieren de mogelijkheid hebben het gebied te ontvluchten. Dit kan bereikt worden door vanuit de randen richting open ruimte te werken.

Het dempen van de watergang dient, om aanwezige vissen en amfibieën de mogelijkheid te bieden het gebied te verlaten, in één richting plaats te vinden, waarbij de dieren door de aanwezige duiker andere watergangen kunnen bereiken. Ook kunnen dieren met een schepnet uit het water gehaald worden en in een andere watergang weer losgelaten worden.

8 LITERATUUR

Mostert, K. & J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008. Stichting zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland, Delft.

Internetbronnen:

Stichting RAVON: www.ravon.nl

Verspreidingsgegevens: www.telmee.nl

=O=O=O=